

EMIL MENDYK
FRANCISZEK MRÓZ
ŁUKASZ MRÓZ

Droga św. Jakuba w Polsce Kalendarium wydarzeń: lipiec 2011 r. – lipiec 2012 r.

W dniu 25 lipca 2012 r. – tj. w liturgiczne wspomnienie św. Jakuba Starszego Apostoła, w Warszawie uroczyście otwarto pierwszy odcinek *Mazowieckiej Drogi św. Jakuba* – trasę prowadzącą z Warszawy przez Ożarów Mazowiecki, Błonie do Niepokalanowa (53 km). Kilka dni wcześniej (22 lipca 2012 r.) oficjalnie zainaugurowano kolejny szlak jakubowej muszli w Polsce – *Nadwarciańską Drogę św. Jakuba* prowadzącą z Łądu nad Wartą przez Miłosław do klasztoru benedyktynów w Lubiniu (111 km). Tym samym długość oznakowanych polskich odcinków Drogi św. Jakuba przekroczyła już ponad 3000 km.

W najbliższych miesiącach zaplanowane jest oznakowanie i otwarcie kolejnych odcinków Drogi św. Jakuba w Polsce – m.in. *Lubelskiej Drogi św. Jakuba*, *Podhalańsko-Orawskiej Drogi św. Jakuba* oraz kolejnych odcinków *Mazowieckiej* i *Beskidzkiej Drogi św. Jakuba*.

W prezentowanym kalendarium zebrano najważniejsze wydarzenia związane z kultem św. Jakuba Starszego Apostoła w Polsce, jak również polskimi odcinkami *Camino de Santiago* w okresie od lipca 2011 r. do lipca 2012 r.

16–31 lipca 2011 r.: II edycja Festiwalu „Polskie Camino de Santiago”. Muzyczna podróż *Wielkopolską Drogą św. Jakuba* odbywała się w Toruniu, Lesznie, Głogowie i Jakubowie. Organizator: Poznańska Orkiestra Kameralna „L’Autunno” (dyrygent: Adam Banaszak, dwukrotny pielgrzym do Santiago) oraz Agencja Koncertowa „Good Taste”.

23 lipca 2011 r.: przejście powstającą *Nadwarciańską Drogą św. Jakuba*. Uczestnicy wędrowki odwiedzili m.in. Dębno nad Wartą, Czeszewo i Miłosław. Równocześnie etapem Głębocko – Skorogoszcz zakończył się cykl

przejąć „Więc chodź, pomaluj mój szlak...” opolskimi Drogami św. Jakuba. Finalny odcinek został pokonany szlakiem *Nyskiej Drogi św. Jakuba*. W tym samym czasie odbywało się „Częstochowskie Camino” na trasie Dąbrowa Zielona – Częstochowa.

24 lipca 2011 r.: doroczny Jarmark Jakubowy w Nysie poprzedzony I Pielgrzymką Nyską Drogą św. Jakuba, w której wzięli udział piechurzy, kajakarze i pielgrzymi na koniach.

24 lipca 2011 r.: I Toszecki Rajd Rowerowy św. Jakuba szlakiem *Via Regia* na odcinku Zacharzowice – Toszek – Poniszowice. Organizator: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Toszeckiej.

25 lipca 2011 r.: podczas uroczystości św. Jakuba Apostoła w Kętrzynie otwarto szlak *Camino Polaco* – „Suwalszczyzna” oraz „Warmia i Mazury”. Pierwszy odcinek o nazwie „Suwalszczyzna” rozpoczyna się w Ogrodnikach na granicy polsko-litewskiej i prowadzi przez Sejny, Krasnopol, Wigry, Suwałki do Bakalarzewa (około 120 km). Odcinek „Warmia i Mazury” liczy 193 km i prowadzi z Bakalarzewa przez Olecko, Kruklanki, Giżycko, Gierłoż, Kętrzyn, Świętą Lipkę, Reszel, Lutry, Wipsowo, Barczewo do Olsztyna. Patronat nad uroczystością objęli: arcybiskup Wojciech Ziemia – metropolita warmiński oraz biskup Jerzy Mazur – ordynariusz diecezji ełckiej.

W Olsztynie nowy odcinek *Camino Polaco* łączy się z otwartym w 2006 r. odcinkiem *Camino Polaco* Olsztyn–Brodnica–Toruń–Trzemeszno, której przedłużeniem są kolejne szlaki jakubowe: *Droga św. Jakuba „Szlak Piastowski”* (Trzemeszno–Gniezno), *Lubuska Droga św. Jakuba* (Murowana Goślina–Słubice), *Wielkopolska Droga św. Jakuba* (Gniezno–Poznań–Lubiń–Głogów) i *Dolnośląska Droga św. Jakuba* (Głogów–Jakubów–Zgorzelec). Tym samym oznakowane polskie odcinki Drogi św. Jakuba połączyły północno-wschodni kraniec Polski (od granicy z Litwą) ze Zgorzelcem.

25 lipca 2011 r.: Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” udostępniło ogólnopolski paszport pielgrzyma. Do końca 2011 roku wydano ponad 190 dokumentów, a w ciągu pierwszych 12 miesięcy dystrybucji polski *Credencial* odebrało ponad 400 osób. Dystrybucja paszportu pielgrzyma odbywa się drogą korespondencyjną poprzez pocztę oraz w poszczególnych punktach startowych Drogi. Obecnie są to: Wrocław (siedziba Stowarzyszenia, ul. Legnicka 65), Krzeszów (Centrum Obsługi

Pielgrzymia na Drodze Sudeckiej), Poznań (księgarnia Grupa 18, ul. Ratajczaka), Kraków (Księgarnia Hiszpańska, Mały Rynek 4).

31 lipca 2011 r.: Msza św. odpustowa w Sanktuarium Pielgrzymkowym św. Jakuba Apostoła w Jakubowie odprawiona przez bpa Pawła Sochę. Całość uroczystości uświetniono koncertem w ramach II Festiwalu „Polskie Camino de Santiago”.

16–21 sierpnia 2011 r.: Światowe Dni Młodzieży w Madrycie. Uczestniczyło w nich ponad 10 tys. polskich pielgrzymów, a wraz z nimi grupa 1200 wolontariuszy z Polski oraz 14 polskich biskupów, z których 7 wygłosiło specjalne katechezy. Wielu pielgrzymów poprzedziło spotkanie z papieżem wędrówką szlakami św. Jakuba; wiosną jeszcze w kraju odbyły dwie piesze pielgrzymki – *Wielkopolską Drogą św. Jakuba* oraz *Małopolską Drogą św. Jakuba*.

20 sierpnia 2011 r.: ruszyła nowa wersja internetowej strony poświęconej Drodze św. Jakuba w Polsce: www.camino.net.pl. Poza nową szatą graficzną otrzymała ona nowe funkcje, w tym m.in. projekt „Intencje”, mapy cyfrowe poszczególnych szlaków, pliki ze śladami GPS, informacje na temat *Camino* w innych krajach Europy. Ponadto uruchomiony został profil na Facebooku: www.facebook.com/DrogaSwJakubawPolsce. W planach nowe oraz wersje obcojęzyczne strony.

25 sierpnia 2012 r.: w bazylice Wniebowzięcia NMP w Krzeszowie koło Kamiennej Góry odprawiona została pierwsza z Mszy św. w ramach projektu „Intencje”. Każdego 25-go dnia miesiące odprawiane są Msze św. intencji pielgrzymów. Jakubowe wspólnoty w Jakubowie, Ośnie Lubuskim, Simoradzu, Szczyrku, a od marca 2012 r. także w Więclawicach Starych pamiętają tego dnia o pielgrzymach wędrujących Drogą św. Jakuba. Natomiast w jednym z pozostałych kościołów włączających się do wspólnej modlitwy 25-go dnia każdego miesiąca odprawiane są Msze św. w intencjach przesłanych na adres intencje@camino.net.pl. Także pielgrzymi wybierający się na Szlak mogą tam odebrać i zabrać ze sobą na Drogę jedną z powierzonych intencji. Kolejne liturgie miały miejsce m.in. **25 stycznia 2012 r.** w kościele pw. Narodzenia NMP w Lubaniu, **25 lutego 2012 r.** w kościele św. Jakuba w Skorogoszczy, **25 marca 2012 r.** – w kościele św. Jakuba w Ośnie Lubuskim, **25 maja 2012 r.** – w kościele św. Jakuba w Częstochowie, a **25 lipca 2012 r.** – w kościele św. Jakuba na warszawskiej Ochocie.

3–4 września 2011 r.: IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wpływ Świętego Roku Jakubowego na rozwój kultu i Drogi św. Jakuba” odbyła się w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach i parafii pw. św. Jakuba w Więclawicach Starych. Konferencja była kolejnym naukowym spotkaniem poświęconym problematyce historii i funkcjonowania Drogi św. Jakuba oraz kultu Apostoła w Polsce i na świecie. Organizatorzy: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu, Starostwo Powiatowe w Krakowie oraz Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła w Więclawicach Starych.

10 września 2011 r.: Drogą św. Jakuba z Gronowa koło Zgorzelca do Görlitz wędrował ekumeniczny, polsko-niemiecki pochód pielgrzymów w historycznych strojach. Była to jedna z imprez towarzyszących trwającej w mieście nad Nysą Łużycką III Saksońskiej Wystawy Krajowej poświęconej dawnej *Via Regia*. W wędrowce wzięła udział także 8-osobowa grupa dolnośląskich pielgrzymów idących do Erfurtu, by wziąć tam udział w spotkaniu z papieżem Benedyktem XVI. W średniowieczu erfurcka katedra była jednym z głównych ośrodków pielgrzymkowych na terenie Niemiec. Pątników z całej niemal Europy Środkowej ściągaly tam relikwie św. Adalara i św. Eobana, fryzyjskich męczenników z roku 754.

8–11 września 2011 r.: we Wrocławiu odbył się Europejski Kongres Kultury. W mieście nad Odrą gościł m.in. hiszpański europoseł, Francisco Millan Mon, przewodniczący parlamentarnej grupy ds. *Camino de Santiago*. Wraz z wrocławskimi przyjaciółmi Drogi św. Jakuba zapoznał się z dolnośląskimi śladami pielgrzymowania oraz kultu św. Jakuba, a także z dzisiejszą sytuacją na Szlaku w tym regionie.

7–8 października 2011 r.: uroczystość dziękczynienia za Sanktuarium św. Jakuba w Szczyrku i otwarcie odcinka *Beskidzkiej Drogi św. Jakuba* (Simoradz – Szczyrk). Podczas uroczystości na Przełęczy Karkoszczonka poświęcono monumentalną figurę św. Jakuba wykonaną w drewnie. Organizator: Parafie i Bractwa św. Jakuba w Simoradzu i Szczyrku.

16 października 2011 r.: w Skorogoszczy poświęcono kamień z muszlą i tablicą upamiętniającą postać śp. Krzysztofa Tomczaka – współtwórcy Szlaku Jakubowego na Opolszczyźnie. Dwadzieścia podobnych, granitowych słupów stanęło na podopolskim odcinku Drogi św. Jakuba *Via*

Regia. Ponadto wcześniej odnowiona została ufundowana przed czterema laty przez śp. Krzysztofa Ławka dla pielgrzymów w Mikolinie koło Skorogoszczy. Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” (Krzysztof był członkiem jego zarządu) zwróciło się do władz gminy o nadanie placowi przy kaplicy w Mikolinie lub jednej z ulic w Skorogoszczy imienia Krzysztofa Tomczaka.

22 i 27 października 2011 r.: Wrocławski Klub Przyjaciół *Camino* zorganizował przejście Droga św. Jakuba *Via Regia* na 10-kilometrowej trasie od zamku księcia Henryka Brodatego w Leśnicy do Zamku Na Wodzie w Wojnowicach. Tydzień później Klub świętował swoje jubileuszowe, XXX-te spotkanie na wrocławskich Pilczycach, gdzie Jerzy Piłarski opowiadał o swojej liczącej 2000 km wędrówce z Lourdes przez Santiago de Compostela do Fatimy. Kolejne spotkania Klubu miały miejsce w kolejnych miesiącach, zawsze w ostatni czwartek miesiąca. Grudniowe spotkanie wrocławscy pątnicy w świątecznych nastrojach spędzili wędrując śladami planowanego szlaku z centrum Polski, na odcinku ze Szczodrowa do Oleśnicy; 23 lutego 2012 r. gośćmi Klubu byli Lucyna i Andrzej Zdebiki opowiadający o swojej drodze z Woźnik do Santiago.

27 października 2011 r.: uroczyste odsłonięcie odrestaurowanych XVIII-wiecznych malowideł autorstwa Jana Hoffmana w Sanktuarium Pielgrzymkowym św. Jakuba w Jakubowie. Dzieło znajdujące się w stropie nad głównym ołtarzem kościoła św. Jakuba przedstawia Ostatnią Wieczerzę, czterech Ewangelistów oraz 6 aniołów trzymających atrybuty Męki Pańskiej.

Październik – listopad 2011 r.: oznakowanie pierwszego odcinka *Lubelskiej Drogi św. Jakuba* na trasie: Kraśnik – Annapol – Zawichost – Sandomierz. Otwarcie całego szlaku od Lublina do Sandomierza planowane jest w 2012 roku.

2–3 listopada 2011 r.: International Conference of Saint James Associations “Pilgrimage to Santiago Conference – Reflections on a Renaissance” w Utrechcie. W konferencji wzięli udział członkowie stowarzyszenia „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” oraz Bractwa św. Jakuba Apostoła z Więclawicach Starych, którzy zaprezentowali polskie odcinki *Camino de Santiago* pielgrzymom z innych krajów Europy i świata. Organizator: Nederlands Genootschap van Sint Jacob.

18–20 listopada 2011 r.: w Głuchołazach, u początku Nyskiej Drogi św. Jakuba, miało miejsce doroczne spotkanie sympatyków *Camino de Santiago*. W ciągu trzech dni blisko 80 osób „wędrowało” wspomnieniami po *Camino* w Polsce i Europie. Przy tej okazji odbyło się walne zebranie członków Stowarzyszenia „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”, w czasie którego podsumowano działalność w latach 2010-2011 oraz wyznaczono cele na rok 2012.

17 grudnia 2011 r.: oficjalnie swoją działalność rozpoczęło nowozarejestrowane Stowarzyszenie „Bractwo św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych”. Tydzień później o planach stowarzyszenia członkowie Bractwa opowiadali na kolejnym ze spotkań w krakowskiej Księgarni Hiszpańskiej.

Grudzień 2011 r.: w kilku miastach Polski (m.in. w Gdańsku, Warszawie i Toruniu) odbyły się spotkania z trojgiem pątników pielgrzymujących wiosną i latem z Santiago, Jerozolimy i Moskwy o Asyżu w intencji pokoju pod hasłem „Idzie człowiek”. Chcieli oni w ten sposób przypomnieć o 25-tej rocznicy modlitewnego spotkania przywódców religii światowych w Asyżu, które zainicjował Jan Paweł II. Natomiast **19 grudnia 2011 r.** we wrocławskim kościele p.w. Chrystusa Króla Andrzej Kofluk opowiadał o swoich pielgrzymkach znad Odry do Santiago i do Rzymu; opowieści pielgrzyma z Wrocławia prezentowane były podczas zimy jeszcze w innych miejscach Dolnego Śląska.

25 grudnia 2011 r.: Jakubowa Pasterka odprawiona po przewodnictwem bpa Tadeusza Rakoczego w sanktuarium św. Jakuba w Szczyrku transmitowana przez TVP Polonia.

30 grudnia 2011 r.: w krakowskiej bazylice oo. dominikanów miały miejsce obchody wspomnienia *Transitus Sancti Iacobi*. Zainicjowana przez Klub Inteligencji Katolickiej w Krakowie liturgia była drugą już próbą przypomnienia o dawnej tradycji obchodów wspomnienia przeniesienia ciała Apostoła.

Z początkiem nowego roku rozpoczął się nabór wolontariuszy do *albergue* przy Europejskim Centrum Pielgrzymowania i Duszpasterstwa na Monte do Gozo w Santiago de Compostela. Już po raz trzeci stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” stara się zapewnić właściwą opiekę pątnikom przybywającym do Santiago i wspiera w tym swojego członka honorowego, o. Romana Wcisło, dyrektora Centrum. Osoby za-

interesowane pomocą pielgrzymom kończącym swoje *Camino* więcej informacji znajdą na stronie www.camino.net.pl oraz www.albergue.pl.

5 stycznia 2012 r.: otwarcie Drogi św. Jakuba Via Regia w województwie podkarpackim (odcinek Korczowa – Pilzno) przez Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego Annę Kowalską w Urzędzie Marszałkowskim w Rzeszowie.

6 stycznia 2012 r.: inauguracja działalności Warszawskiego Klubu Przyjaciół Camino.

21–22 stycznia 2012 r.: spotkania opłatkowe w Legnicy i w Jakubowie zgromadziły śląskich miłośników *Camino*. Niespodziewanym gościem spotkania organizowanego przez „Przyjaciół Drogi św. Jakuba w Polsce” był ordynariusz diecezji legnickiej, bp Stefan Cichy, który do podmiejskiego schroniska przyszedł w iście pielgrzymiej pelerynie; na terenie diecezji legnickiej – leżącej w południowo-zachodnim zakątku Polski spotyka się prawie 20% łącznej długości wszystkich odcinków Drogi w naszym kraju.

Luty 2012 r.: powstanie „Stowarzyszenia Dziedzictwa i Rozwoju Szlaku św. Jakuba Apostoła na Żuławach i Okolic Zalewu Wiślanego” z siedzibą w Elblągu. Celem stowarzyszenia jest propagowanie idei pielgrzymowania Drogami św. Jakuba, rozwijanie kultu Apostoła oraz renowacja obiektów historycznych na wyznaczonych trasach pielgrzymich.

4 lutego 2012 r.: Pierwsze walne zebranie Stowarzyszenia „Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych”. Podczas zebrania wybrano nowe władze Stowarzyszenia oraz określono plany na 2012 r. w tym m.in. organizację „Niedzielnego pielgrzymowania Małopolską Drogą św. Jakuba”, V Międzynarodowej Konferencji Naukowej „*»Akt Europejski«* bł. Jana Pawła II a renesans Drogi św. Jakuba” oraz pielgrzymki do Santiago de Compostela w 30. rocznicę „Aktu Europejskiego” bł. Jana Pawła II.

7–10 lutego 2012 r.: w Nowym Targu odbywały się Spotkania z Kulturą Hiszpańską „El Toro”, w czasie którego prezentowane także było *Camino de Santiago*, o którym opowiadała krakowianka, Marka Lempart.

13 lutego 2012 r.: w krakowskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego odbyła się prelekcja Jacka Kukuczki z Muzeum Etnogra-

ficznego dotycząca Drogi Mozarabskiej. Prelegent był pierwszym pielgrzymem, który na szlaku w Hiszpanii korzystał z polskiego paszportu pielgrzyma.

19 lutego 2012 r.: poświęcenie przez bpa Kazimierza Ryczana schodów pątniczych św. Jakuba w sanktuarium Matki Bożej Zielenickiej w Zielenicach (diec. kielecka) przy Małopolskiej Drodze św. Jakuba. Przy nowych schodach wmurowano tablicę, na której zamieszczono informacje o sanktuarium i Drodze św. Jakuba.

25–26 lutego 2012 r.: II Narciarska Pielgrzymka na Beskidzkiej Drodze św. Jakuba na trasie: Jaworze Nałęża – Czupel – Błatnia (nocleg) – Stółów – Przełęcz Karkoszczonka – Szczyrk. Organizator: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Szczyрку.

29 lutego 2012 r.: W Księgarni Hiszpańskiej w Krakowie odbyła się prelekcja Darwiny i Jacka Matuszczaków z Chrzanowa, którzy opowiedzieli o swojej pielgrzymce *Camino Portugues*, a **21 marca 2012 r.** – Jakub Hiler CM wspominał swoje *Camino Primitivo*.

2 marca 2012 r.: na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim miał miejsce Dzień Języka Hiszpańskiego. Organizatorzy tej imprezy nie zapomnieli też o *Camino de Santiago*. W Lublinie opowiadał o nim ks. Łukasz Tkaczyk.

4 marca 2012 r.: Zimowe przejście *Sudecką Drogą św. Jakuba* z Krzeszowa do Jeleniej Góry.

24 i 25 marca 2012 r.: Wrocławski Klub Przyjaciół *Camino* zorganizował kolejne przejście Drogą św. Jakuba. Przy niemal letniej aurze pielgrzymi wyruszyli na *Drogę Żytauską* z Görlitz do Hirschfelde.

2 kwietnia 2012 r.: pierwsze wiosenne spotkanie Warszawskiego Klubu Miłośników *Camino* wypełniła relacja z przejścia Ekumenicznym Szlakiem Pątniczym ze Zgorzelca, informacja na temat tworzonych szlaków: *Mazowieckiej* i *Warszawskiej Drogi św. Jakuba*, a także dyskusja, wspomnienia i porady.

7 kwietnia 2012 r.: działająca w ramach stowarzyszenia „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce” Jolanta Janczak z Miłośławia koło Wrześni, inicjatorka i gospodyni Nadwarciańskiej Drogi św. Jakuba, za przygoto-

wanie i organizację tego szlaku otrzymała II nagrodę w wielkopolskim plebiscycie „Eurołady” dla mieszkank regionu szczególnie zaangażowanych w pracę na rzecz społeczności lokalnych i efektywność w pozyskiwaniu dla nich środków pomocowych.

14 kwietnia 2012 r.: VIII Pielgrzymka Piesza Pielgrzymka z Kolegiaty Głogowskiej do Źródła św. Jakuba w sanktuarium w Jakubowie. Organizator: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Jakubowie.

14-15 kwietnia 2012 r.: Ogólnopolskim Spotkaniu Sympatyków Drogi św. Jakuba w Polsce w Skierniewicach. W spotkaniu uczestniczyło blisko 50 osób z całego kraju. Spotkanie stanowiło okazję do przybliżenia i skonkretyzowania zamierzeń dotyczących rozwoju Drogi w Polsce Centralnej, a zwłaszcza szlaku mającego poprowadzić z Warszawy przez Skierniewice i Piotrków Trybunalski do Warszawy. Drugiego dnia spotkania odbyło się też walne zebranie członków stowarzyszenia „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”.

21 kwietnia 2012 r.: Weekendowe przejście *Małopolską Drogą św. Jakuba* na trasie: Więclawice Stare – Bosutów – Kraków. Organizator: Księgarnia Hiszpańska w Krakowie oraz Klub Inteligencji Katolickiej w Krakowie.

21 kwietnia 2012 r.: otwarcie III odcinka *Beskidzkiej Drogi św. Jakuba*: Rychwałd (sanktuarium Matki Bożej Rychwałdzkiej) – Żywiec – Pietrzykowice – Szczyrk. Organizator: Parafie i Bractwa św. Jakuba w Simordzu i Szczyrku.

22 kwietnia 2012 r.: inauguracja „Niedzielnego pielgrzymowania Małopolską Drogą św. Jakuba” na trasie Pałecznicza – Niegardów. Kolejne przejścia odbyły się 13 maja (Niegardów – Więclawice Stare), 17 czerwca (Więclawice Stare – Kraków) i 15 lipca (Kraków – opactwo oo. benedyktynów w Tyńcu). W kolejnych niedzielnych etapach pielgrzymi dotrą do Oświęcimia. Organizator: Bractwo św. Jakuba w Więclawicach Starych.

20-21 kwietnia 2012 r.: w czasie XVIII Targi Wydawców Katolickich w Warszawie obecne było też stoisko z przewodnikami po polskich odcinkach Jakubowego Szlaku. Ze stoiska nie tylko zabierano ulotki, ale wiele osób pytało o ideę pielgrzymowania do Composteli. Wielu pytających znało już *Camino* w Hiszpanii i dopiero w czasie Targów dowiadywali się o istnieniu Dróg św. Jakuba w Polsce.

22 kwietnia 2012 r.: inauguracja sezonu Dolnośląskiej Federacji Przewodników w Sanktuarium Pielgrzymkowym św. Jakuba Apostoła w Jakubowie. Blisko 200 zapoznało się ze specyfiką i rozwojem Szlaku nad Odrą oraz miało możliwość obejrzenia miejscowego sanktuarium, a także szybu Św. Jakub należącego do jednej z miedziowych kopalń.

28 kwietnia 2012 r.: V Ogólnopolska Pielgrzymka Parafii pw. św. Jakuba na Jasną Górę. Podczas pielgrzymki podpisano akt powołania Kongregacji św. Jakuba. Organizator: ks. kan. Stanisław Czerwiński, kustosz sanktuarium Pielgrzymkowego św. Jakuba w Jakubowie oraz Bractwo św. Jakuba w Jakubowie.

28 kwietnia 2012 r.: we Wrocławiu podpisana została deklaracja współpracy między stowarzyszeniem „Jakobswege Österreichs” a stowarzyszeniem „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”. Gościem uroczystości był arcybiskup Salzburga, abp Alois Kochgasser. Austriackie Drogi św. Jakuba reprezentował Anton Wintersteller, zaś polskich Przyjaciół Drogi – Andrzej Kofluk, Arkadiusz Cencora i Emil Mendyk. Porozumienie, do którego przystąpiły następnie organizacje ze Szwajcarii („Jakobswege.CH”) i Bawarii („Jakobswege” oraz „Frankońskie Stowarzyszenie św. Jakuba”) zakłada stały rozwój współpracy przy utrzymaniu szlaków prowadzących z Polski w kierunku Alp i wypracowanie wspólnych standardów funkcjonowania szlaków oraz uznaje wzajemne kompetencje partnerskich organizacji w poszczególnych krajach. Planowane jest także włączenie do porozumienia organizacji z Czech, Węgier i Słowenii.

Równolegle rozpoczęły się prace realizowane przez leżące na Szlaku Lokalne Grupy Działania programu LEADER. W przypadku jest to siedem grup, przez których obszar przebiega Droga Wielkopolska, Dolnośląska i Sudecka.

29 kwietnia 2012 r.: wrocławscy sympatycy Drogi św. Jakuba zorganizowali wyjazd do Sycowa, gdzie – wraz z miejscowym Towarzystwem św. Marka – wzięli udział w przygotowawczym przejściu powstającym odcinkiem Szlaku na terenie sycowskiej. Powstający szlak przez Syców i Oleśnicę do Wrocławia pozwoli dojeść mieszkańcom pogranicza Wielkopolski i Dolnego Śląska do Drogi na *Via Regia*. Równocześnie nawiązuje on do dawnego traktu prowadzącego z Piotrkowa do Wrocławia.

7 maja 2012 r.: Warszawski Klub Przyjaciół Camino zorganizował spotkanie z trzema pielgrzymami – Dominikiem Włochem, Wojtkiem Ja-

kowcem i Romanem Ziębą, którzy w 2011 r. dotarli w pieszej pielgrzymce pokoju „Idzie człowiek” do Asyżu idąc z Moskwy, Fatimy i Jerozolimy.

13 maja 2012 r.: inauguracja „Niedzielnego pielgrzymowania na Dro-dze św. Jakuba *Via Regia*”. Mieszkańcy południowo-wschodniej Polski mogli wybrać się na pierwszy podkarpacki etap oznakowanej właśnie w tym regionie Drogi św. Jakuba *Via Regia*, prowadzący z Korczowej do Przemyśla. Cykl ośmiu wędrówek prowadzonych przez Podkarpacką Chorągiew ZHR powiedzie do Pilzna, dokąd uczestnicy przejść dotrą 4 listopada. Kolejne etapy prowadziły z Przemyśla do Tuligłówn (3 czerwca 2012 r.), z Tuligłówn do Jarosławia (1 lipca 2012 r.), z Jarosławia do Przeworska (5 sierpnia 2012 r.).

13–15 maja 2012 r.: w austriackim Mariazell odbyła się konferencja poświęcona pielgrzymowaniu w Europie Środkowej „Śladami pielgrzymów i pątników”. Wykłady i dyskusje panelowe analizujące renesans szlaków pątniczych zgromadziły gości z Austrii, Niemiec, Czech, Słowacji, Słowenii, Polski i Rumunii. Nasz kraj reprezentowało sanktuarium na Jasnej Górze oraz stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”.

17 maja 2012 r.: kolejne z cyklu spotkań na temat *Camino de Santiago*, które odbyło się w krakowskiej Księgarni Hiszpańskiej w Krakowie. Referat pt. „Architektoniczna pielgrzymka przez wieki. O katedrze w Santiago de Compostela” wygłosił Paweł Nowakowski.

19 maja 2012 r.: pielgrzymka młodzieży i studentów Małopolską Dro-gą św. Jakuba z Krakowa do kościoła św. Jakuba w Sance. Pielgrzymka została zorganizowana w ramach przygotowań do XXVIII Światowych Dni Młodzieży, które odbędą się w 2013 r. w Rio de Janeiro. Organizator: Krakowskie Diecezjalne Centrum Światowych Dni Młodzieży.

19 maja 2012 r.: pielgrzymką na trasie Erfurt – Charleroi/Bruksela kontynuowała 9-osobowa grupa z Wrocławskiego Klubu Przyjaciół Camino ubiegłoroczną wędrówkę do Erfurtu. Stacjonarne spotkanie Klubu miało jednak także miejsce – tym razem tematem prezentacji Andrzeja Kofluka było sanktuarium w Jakubowie.

25 maja 2012 r.: Msza św. w intencjach przekazanych pielgrzymom wędrującym polskimi Drogami św. Jakuba odprawiona została w kościele św. Jakuba w Częstochowie. Jak w innych miesiącach, taki i tego dnia

o pątnikach pamiętano także w Jakubowie, Więclawicach, Simoradzu i Szczyrku.

28 maja 2012 r.: miłośnicy Drogi św. Jakuba z Górnego Śląska spotkali się na inauguracyjnym spotkaniu miłośników *Camino de Santiago* w centrum duszpasterstwa akademickiego przy katowickiej katedrze.

28 maja 2012 r.: spotkanie „Zagłębiowskiego Klubu Przyjaciół Camino” w parafii pw. św. Jakuba w Sączowie. Celem spotkania było omówienie zadań związanych z promocją i opieką nad odcinkiem Drogi św. Jakuba „Via Regia” oraz innymi wariantami szlaku w Zagłębiu Dąbrowskim. Organizatorzy: Stowarzyszenie Regionalne Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego, Rycerze Kolumba oraz parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Sączowie.

29 maja 2012 r.: w ramach realizowanego projektu pn. „RECREate – Rewitalizacja Europejskiego Szlaku Kulturowego na Obszarze Południowego Bałtyku – Pomorska Droga Św. Jakuba” w auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego odbyła się konferencja popularno-naukowa pt. „Pomorska Droga Świętego Jakuba – kultura, religia, turystyka”.

10 czerwca 2012 r.: ruszyła realizacja dwóch projektów realizowanych przez „Przyjaciół Dróg św. Jakuba w Polsce”. Dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie dokończone zostanie oznakowanie Lubelskiej Drogi św. Jakuba na odcinku Lublin – Kraśnik, dzięki czemu od przyszłego roku pielgrzymi będą mogli wyruszyć na Camino już w Lublinie. Będą mieli oni także do dyspozycji mapy cyfrowe szlaku oraz pliki ze śladem GPS. Podobnie wyposażeni wędrować będzie można Drogą Wielkopolską i Lubuską, które dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego zostaną także na nowo oznakowane, a szlak z Gniezna do Słubic otrzyma także przewodnik w postaci pliku PDF do pobrania ze strony www.camino.net.pl. Po sfinalizowaniu niezbędnych formalności jeszcze tego lata oznakowany zostanie także odcinek Drogi wzdłuż Via Regia między Krakowem a Górą św. Anny oraz wydany przewodnik po odcinku Kraków–Olkusz–Piekary Śląskie. Będzie to możliwe dzięki dofinansowaniu ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, miast Olkusz, Piekary Śl. i Skąła oraz Powiatu Gliwickiego.

11 czerwca 2012 r.: ostatnie przed wakacjami spotkanie stołecznego Klubu Przyjaciół Dróg św. Jakuba w Polsce odbyło się tradycyjnie przy kościele na Zaciszu.

20 czerwca 2012 r.: wyjątkowo zamiast w Księgarni Hiszpańskiej, spotkanie krakowskich sympatyków Drogi odbyło się w siedzibie Klubu Inteligencji Katolickiej przy ul. Siennej. Gośćmi byli ponownie Darwina i Jacek Matuszczakowie, młode małżeństwo z Chrzanowa; tym razem opowiadali oni o swej pieszej pielgrzymce do Rzymu.

24 czerwca 2012 r.: w Olsztynie otwarto Drogę św. Jakuba dla Dzieci wzorowaną na istniejącym od 2006 r. szlaku jakubowym (*Droga Polska*). Pomysłodawcami Drogi dla dzieci są s. Kamila Leszczyńska ze Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny oraz ks. Dariusz Sonak, wikariusz parafii katedralnej. Droga prowadzi ulicami olsztyńskiej starówki. Rozpoczyna się przy Wysokiej Bramie, a następnie wiedzie m.in. przez Targ Rybny, ul. Olsztyńską, ul. Zamkową, Rynek Starego Miasta, Plac Katedralny, do katedry pw. św. Jakuba i kończy się na moście św. Jakuba.

25 czerwca 2012 r.: ukazał się przewodnik po Drodze św. Jakuba *Via Regia* na odcinku Pilzno – Kraków. Autorem jest Stanisław Tomaszek – znakarz i jeden z opiekunów tego odcinka szlaku. Przewodnik zawiera informacje krajoznawcze, zdjęcia i szczegółowe mapy, z którymi można bezbłędnie przejść ten odcinek szlaku. Oficjalna prezentacja przewodnika miała miejsce **24 lipca 2012 r.** w Księgarni Hiszpańskiej w Krakowie w ramach kolejnego z organizowanych tam spotkań *Camino de Santiago*. Oprócz autora przewodnika gościem był Paweł Plezia, który jest twórcą koncepcji oraz większości trasy szlaku wzdłuż *Via Regia* między Przemyślem a Krakowem.

30 czerwca 2012 r.: inauguracja cyklu sobotnich pieszych przejść wzdłuż *Via Regia* między Dolnym Śląskiem a Saksonią. W ramach projektu realizowanego przez stowarzyszenie „Pogranicze” z Lubania i CSB Sachsen z Miltitz odbywa się siedem pieszych wędrówek z etapowymi punktami: Złotoryja, Lwówek Śl. (cel pierwszego etapu), Lubań (dojście 7 lipca), Zgorzelec (28 lipca), Weissenberg (25 sierpnia), Budziszyn (29 września) i Königsbrück (13 października). Ponadto od 16 do 19 sierpnia trwać będzie rowerowy przejazd polsko-niemieckiej grupy na trasie Złotoryja–Konigsbruck¹.

¹ Więcej informacji na stronie www.viaregia.info.

1 lipca 2012 r.: zakończyła się realizacja projektu „Zintegrowany system informacji wizualnej – szlaki i obiekty turystyczne w Powiecie Gnieźnieńskim”, w ramach którego wzdłuż Wielkopolskiej Drogi św. Jakuba powstały m.in. 6 tablic informacyjnych, 9 punktów postojowych w formie małej architektury drewnianej (ławki i wiaty przeciwdeszczowe), 3 rzeźby z brązu z wizerunkiem św. Jakuba lub muszli oraz folder „Droga św. Jakuba w Powiecie Gnieźnieńskim” w kilku wersjach językowych.

5 lipca 2012 r.: Dwaj wędrownicy z 1 Podkarpackiej Drużyny Wędrowników „GEORGIOS” – Marcin Gwizdak i Mateusz Korbecki rozpoczęli rowerową pielgrzymkę z Przemyśla do Santiago de Compostela (ponad 4000 km). Patronat nad wyprawą objął metropolita przemyski, ks. abp Józef Michalik oraz Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej.

10 lipca 2012 r.: w Urzędzie Miasta Przeworsk odbyła się prezentacja multimedialna pt. „Na Drodze św. Jakuba Via Regia”. Referat wygłosił Łukasz Mróz – członek Bractwa św. Jakuba oraz Komendant Podkarpackiej Chorągwi Harcerzy ZHR – organizacji, która obecnie opiekuje się drogą na terenie województwa podkarpackiego. Spotkanie zostało zorganizowane dla uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Przeworsku oraz harcerzy ZHR. Na spotkaniu wysłuchano również wspomnień caminowiczów, którzy wędrowali po Camino Frances i Camino Primitivo w Hiszpanii. Całość zakończył p. Jacek Hołub relacją z pierwszego przejścia całości szlaku z woj. podkarpackim w zimie obecnego roku. W spotkaniu zarazem wzięli udział Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Rady Miasta Przeworska. Po prezentacji, przy klasztorze oo. Bernardynów w Przeworsku nastąpiło odsłonięcie tablicy dotyczącej postaci św. Jakuba Starszego Apostoła, Camino de Santiago oraz Drogi św. Jakuba w Polsce. Organizacja prezentacji była efektem współpracy Podkarpackiej Chorągwi Harcerzy i Uniwersytetu Trzeciego Tysiąclecia w Przeworsku – oba stowarzyszenia realizują projekt „Na Drodze św. Jakuba Via Regia” w ramach dotacji „Działaj Lokalnie”.

15 lipca 2012 r.: przejście podkarpackim odcinkiem Via Regia z Kosiny do Rzeszowa. Organizator: Koło Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Tarnobrzegu.

20 lipca 2012 r.: poświęcenie Placu im. św. Jakuba w Szczyrku przez bpa Piotra Gregera. Organizator: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Szczyrku oraz Urząd Miasta Szczyrk.

22 lipca 2012 r.: podczas uroczystości odpustowych w parafii pw. św. Jakuba w Więclawicach Starych do kościoła parafialnego uroczyście wprowadzono relikwie bł. Jana Pawła II. Uroczystościom przewodniczył ks. bp Grzegorz Rys.

25 lipca 2012 r.: w związku z uroczystością św. Jakuba Apostoła w licznych miastach naszego kraju miały miejsca liczne wydarzenia, wśród których w tym roku prym wiodły Jarmarki Jakubowe. Odbyły się one m.in. w Szczecinie, Lęborku, Murowanej Goślinie, Nysie, Krzepicach, Brzesku i Więclawicach Starych. W Krzepicach zorganizowano ponadto rajd rowerowy planowaną trasą *Jurajskiej Drogi św. Jakuba*, zaś w Złotoryi – przejście odcinkiem Drogi wzdłuż Via Regia z Pielgrzymki do Lwówka Śląska. Przy okazji Jakubowych Dni Miłosławia odsłonięto tablicę informacyjną nt. Nadwarciańskiej Drogi św. Jakuba, a pierwszym na niej zagranicznym pielgrzymem była Maarika Traat z Estonii, która w końcu maja wyruszyła ze swojego domu w Tartu w drogę do Santiago i akurat w czasie Dni Miłosławia zatrzymała się na nocleg w tym wielkopolskim miasteczku.

28 lipca 2012 r.: koncert w ramach „III Festiwalu Polskie Camino de Santiago” w kościele św. Jana w Lesznie. Organizator: Poznańska Orkiestra Kameralna „L’Autunno” (dyrygent: Adam Banaszak), Agencja Koncertowa „Good Taste” oraz Urząd Miasta Leszno.

28 lipca 2012 r.: otwarcie kolejnego odcinka *Beskidzkiej Drogi św. Jakuba*: Koczeń – Ślemień – Rychwałd (sanktuarium Matki Bożej Rychwałdzkiej). Organizator: Parafia i Bractwo św. Jakuba w Szczyrku.

Ubiegłoroczna kronika kończyła się zapisem, iż 5 lipca 2011 r. stwierdzono kradzież Kodeksu Kalikstyńskiego (łac. *Codex Calixtinus*) z archiwum katedry św. Jakuba w Santiago de Compostela. Według policji XII-wieczny „przewodnik” po Camino de Santiago został skradziony na zlecenie prywatnego kolekcjonera i znajduje się poza granicami Hiszpanii. Dokładnie rok później (4 lipca 2012 r.) *Codex Calixtinus* został odnaleziony w mieście Milladoiro (około 3 km od Santiago de Compostela), w garażu byłego pracownika katedry, który nie zgodził się z decyzją o zwolnieniu go z pracy. Wynosząc do domu bezcenny manuskrypt i kilka innych – z jego punktu widzenia – staroci chciał „ukarać” swoich dotychczasowych pracodawców. Św. Jakub jak widać niezmiennie zachowuje świetny humor.

The routes of St. James' Way in Poland – an almanac of the July 2011 – July 2012

This almanac comprises all the significant events connected with the cult of St. James the Apostle in Poland and Polish sections of the *Camino de Santiago* that took place between July 2011 and late July 2012 and which were connected with the cult of St. James the Apostle in Poland, and with the Polish sections of the *Camino de Santiago*. The most important of these events were the inauguration of new sections of the Way of St. James: Mazowiecka Way of St. James, Beskidzka Way of St. James (Wadowice – Żywiec – Szczyrk – Simoradz) and Nadwarciańska Way of St. James from Łąd to Lubiń.

Emil Mendyk
Stowarzyszenie «Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce»
Wrocław

Franciszek Mróz, dr
Instytut Geografii
Uniwersytet Pedagogiczny
Kraków
Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
Nowy Targ
Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła
Więclawice Stare

Łukasz Mróz, mgr
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków
Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła
Więclawice Stare